

Innst. S. nr. 62

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra samferdselskomiteen

Dokument nr. 8:15 (2004-2005)

Innstilling fra samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Oddbjørg Ausdal Starrfelt, Sigrun Eng, Sylvia Brustad og Signe Øye om å opprettholde jernbanetilbudet Oslo-Stockholm og Oslo-Gøteborg-København på nåværende nivå og å utrede forslag til varig drift i et samarbeid mellom Norge og Sverige

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber Regjeringen ta initiativ overfor den svenske regjeringen for gjennom en gjensidig avtale å sørge for at togtilbudet inntil videre blir opprettholdt som i dag.
2. Stortinget ber Regjeringen ta initiativ overfor den svenske regjeringen til å utrede ulike måter å drive transport med tog mellom Oslo og Gøteborg-København og Oslo-Stockholm videre i et forpliktende, langsiktig samarbeid. Herunder må spørsmål om eventuelle investeringsbehov og offentlig kjøp avklares.
3. Stortinget ber Regjeringen utrede taxfreesalg på internasjonale jernbanestrekninger som delvis finansiering av transporttilbudet."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Anne Berit Andersen, Sverre J. Hoddevik, Hans Gjeisar Kjæstad og lederen Petter Løvik, fra Fremskrittspartiet, Thore A. Nistad og Kenneth Svendsen, og fra Kristelig Folkeparti, Odd Holten og Jan Sahl, vil understreke betydningen av et godt jernbanetilbud på strekningene Oslo-Stockholm og Oslo-Gøteborg-København.

Flertallet peker på at Samferdselsdepartementet jobber med langsiktige ordninger for jernbanetrafikken på de aktuelle strekningene. Departementet har nær og kontinuerlig kontakt med sine svenske kollegaer. Forslag nr. 1 i Dokument nr. 8:15 (2004-2005) der Regjeringen bes om å ta initiativ overfor den svenske regjeringen i denne sammenhengen, blir etter flertallets oppfatning derfor overflødig.

Når det gjelder det spørsmål om midlertidig kjøp av persontrafikkjenester på strekningen Oslo-Stockholm, jf. forslag nr. 2 i dokumentet, mener flertallet at andre virkemidler må kunne benyttes. Flertallet peker på at det vurderes utlysning av strekningen slik at private aktører kan få muligheten til drift. Private grupper har meldt sin interesse for å drive på kommersiell basis. Flertallet mener kommersiell drift er et interessant alternativ for fortsatt togtrafikk mellom Oslo og Stockholm.

Flertallet viser også til at Samferdselsdepartementet fortsatt vil se på om det er mulig å få til et tilbud med daglige avganger hele året, men at departementet ikke har sett det som aktuelt å gå inn med statlige bevilgninger til kjøp av togjenester for denne type internasjonal persontogtrafikk.

Flertallet foreslår å avvise forslagene 1 og 2 satt fram i Dokument nr. 8:15 (2004-2005).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sigrun Eng, Bjørgulv Froyn, Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Tor-Arne Strøm, og fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen og Heidi Sørensen, viser til at jernbanen i Norge fyller 150 år i år, og at jernbanen i hele denne tiden har spilt en sentral rolle i frakt av personer og gods, i Norge og mellom våre naboland. Disse medlemmer mener jernbane er et miljøvennlig og moderne framkomstmiddel for framtida.

Disse medlemmer viser til at strekningene Oslo-Gøteborg-København og Oslo-Stockholm knytter Norge til det europeiske jernbanenettet. Disse

medlemmer har registret at mange europeiske land satser på jernbane, og mener det er viktig å styrke jernbanetilbudet fra Norge til Europa. Disse medlemmer har også registrert den omfattende satsingen på jernbanen EU legger opp til.

Disse medlemmer har merket seg at jernbanetrafikken står for en forholdsvis stor andel av trafikken mellom Oslo-Stockholm og Oslo-Gøteborg. Jernbanen står for 51 pst. av reisene mellom Gøteborg og Oslo, og 20 pst. av reisene mellom Oslo og Stockholm. Tilsvarende står jernbanen for bare 18 pst. av reisene fra Oslo til Bergen, og 15 pst. av reisene fra Oslo til Trondheim.

Strekning	Tog	Fly	Togandel
Oslo - Bergen	288 000	1 323 000	18 %
Oslo - Stavanger	87 000	999 000	8 %
Oslo - Kristiansand	174 000	377 000	32 %
Oslo - Trondheim	233 000	1 322 000	15 %
Oslo - Stockholm	185 000	758 000	20 %
Oslo - Gøteborg	90 000 (2002)	88 000	51 %"

Disse medlemmer viser til at jernbanen er det mest miljøvennlige reisealternativet. Blir dagens togpassasjerer mellom Oslo og Stockholm overført til fly vil det medføre en økning i utslipp av klimagasser, tilsvarende det 25 000 personbiler slipper ut i året.

Disse medlemmer viser til de forhandlinger som er funnet sted mellom SJ og NSB om å forsøke å opprettholde togtilbudet mellom Oslo og Stockholm, og er positive til at de to selskapene har funnet det regningssvarende å opprettholde trafikken i helgene og i sommermånedene.

Disse medlemmer har også merket seg at NSB og SJ mener at det er mulig å opprettholde togtilbudet på hverdage hvis norske og/eller svenske myndigheter er villig til å gå inn med offentlig kjøp. SJ og NSB skriver i sin felles pressemelding av 4. november 2004:

"Dersom myndighetene i Norge eller Sverige ønsker å betale for opprettholdelsen av et slikt tilbud, vil både NSB og SJ gjøre det som er mulig for å realisere et slikt ønske så fort som praktisk mulig."

Disse medlemmer peker på at toget mellom Oslo og Stockholm har godt belegg på svensk side, men noe mindre belegg på norsk side. Det er derfor naturlig at vi fra norsk side sier oss villig til å gå inn for offentlig kjøp på strekningen.

Disse medlemmer vil peke på at hvis togtilbudet mellom Oslo og Stockholm avvikles eller reduseres kraftig, vil det gjøre det vanskelig på et senere tidspunkt å reetablere tilbudet. Disse medlemmer vil derfor i en overgangsperiode, mens andre løsninger utredes, gå inn for å kjøpe persontrafikk på strekningen.

Disse medlemmer etterlyser forslag til tiltak for å få ned kostnadene ved drift av strekningene som i dag betjenes av Linx. Disse medlemmer har også merket seg at tilbudet i regi av Linx kun i begrenset grad har vært markedsført.

Disse medlemmer viser til svar på spørsmål 126 i forbindelse med arbeidet med Nasjonal transportplan 2006-2015 (St.meld. nr. 24 (2003-2004)) våren 2004 hvor det blant annet heter:

"Samferdselsdepartementet har ikke løpende oversikt over trafikk på utenlandske fly- og togstrekninger. Med bistand fra Jernbaneverket og Avinor har vi likevel klart å framskaffe trafikk tallene gjengitt nedenfor. Tabellen viser antall reisende hhv. med tog og fly i 2003 (evt. annet årstall er oppgitt i parentes), samt togets andel av det totale tog-/flymarkedet, på følgende strekninger:

Disse medlemmer vil også peke på at taxfreesalg i dag gir flytrafikken et betraktelig konkurransefortrinn. Taxfreesalg på internasjonale jernbanestrekninger vil føre til en likestilling av fly- og jernbanetrafikken, og disse medlemmer vil at et slikt tilbud utredes.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet har merka seg at det daglege togtilbudet mellom Oslo og Stockholm er foreslått nedlagt f.o.m. 1. januar 2005. Denne medlemmen har vidare merka seg at NSB og SJ er samde om at etter 1. januar 2005 skal tilbudet berre oppretthaldast i helgane og om sommaren.

Denne medlemmen vil peike på at jernbanestrekningane Oslo-Gøteborg-København og Oslo-Stockholm knyter Noreg til det europeiske jernbanenettet og meiner difor at det er viktig å halde opp desse jernbanestrekningane som i dag. Dersom togtilbudet mellom Oslo og Stockholm blir avvikla eller mykje redusert, vil det bli vanskelegare å bygge tilbudet opp igjen seinare.

Denne medlemmen er kjend med at NSB og SJ meiner at det er mogeleg å halde oppe togtilbudet på kvardagar dersom norske og/eller svenske styresmakter er viljuge til å gå inn med offentlege kjøp.

Denne medlemmen vil derfor i ein overgangsperiode, medan andre løysingar blir utgreia, gå inn for å kjøpe persontrafikk på strekningen Oslo-Stockholm. Denne medlemmen viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett for 2005 der det blir løyvt 25 mill. kroner til kjøp av persontransportenester for å berge jernbanesambandet Oslo-Stockholm.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

- "1. Stortinget ber Regjeringen ta initiativ overfor den svenske regjeringen for gjennom en gjensidig avtale å sørge for at togtilbudet inntil videre blir opprettholdt som i dag.
2. Stortinget ber Regjeringen ta initiativ overfor den svenske regjeringen for å utrede ulike måter å drive togtransport mellom Oslo-Gøteborg-København og Oslo-Stockholm videre i et forpliktende langsiktig samarbeid.
3. Det åpnes fra norsk side midlertidig for offentlig kjøp av persontrafikkjenester på strekningen Oslo-Stockholm, på inntil 25 mill. kroner."

Taxfreesalg

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede taxfreesalg på internasjonale jernbanestrekninger som delvis finansiering av transporttilbudet."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet anser forslag nr. 3 i Dokument nr. 8:15 (2004-2005), om taxfreesalg på jernbanestrekninger, som uaktuelt og vil stemme imot dette.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

1. Stortinget ber Regjeringen ta initiativ overfor den svenske regjeringen for gjennom en gjensidig avtale å sørge for at togtilbudet inntil videre blir opprettholdt som i dag.

2. Stortinget ber Regjeringen ta initiativ overfor den svenske regjeringen for å utrede ulike måter å drive togtransport mellom Oslo-Gøteborg-København og Oslo-Stockholm videre i et forpliktende langsiktig samarbeid.
3. Det åpnes fra norsk side midlertidig for offentlig kjøp av persontrafikkjenester på strekningen Oslo-Stockholm, på inntil 25 mill. kroner.

KOMITEENS TILRÅDING

Bak forslag til vedtak I står medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Bak forslag til vedtak II står medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og råar Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber Regjeringen utrede taxfreesalg på internasjonale jernbanestrekninger som delvis finansiering av transporttilbudet.

II

Dokument nr. 8:15 (2004-2005) - Forslag fra stortingsrepresentantene Oddbjørg Ausdal Starrfelt, Sigrun Eng, Sylvia Brustad og Signe Øye om å opprettholde jernbanetilbudet Oslo-Stockholm og Oslo-Gøteborg-København på nåværende nivå og å utrede forslag til varig drift i et samarbeid mellom Norge og Sverige - punktene 1 og 2 - avvises.

Oslo, i samferdselskomiteen, den 30. november 2004

Petter Løvik
leder

Heidi Sørensen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Samferdselsdepartementet v/statsråden til samferdselskomiteen, datert 11. november 2004, i forbindelse med svar på spørsmålene 23, 27 og 33 til St.prp. nr. 1 (2004-2005)

Spørsmål 23

Jernbaneformål - Togtilbud på strekninga Oslo-Stockholm

Kor raskt må det gjerast eventuelle vedtak for å hindre stopp frå 1. januar 2005 på tilbodet om persontransport med tog mellom Oslo og Stockholm?

Svar:

Togtilbudet Oslo - Stockholm og Oslo - Gøteborg - København blir i dag drive av Linx AB på kommersielle vilkår, dvs. utan tilskot frå korkje Noreg eller Sverige. Til tross for ei rekkje tiltak for å betre lønsemda i togtrafikken, har selskapet ikkje greidd dette og tilbodet blir i dag drive med eit underskot. Eigarselskapa SJ og NSB har derfor bestemt seg for å leggje ned Linx frå og med 1. januar 2005.

NSB vil i samarbeid med SJ eller ein annan operatør etablere eit nytt togtilbud til Gøteborg med utgangspunkt i regiontogtilbudet Oslo - Halden. Saman med SJ arbeider NSB vidare med eit opplegg som kan sikre trafikken mellom Oslo, Karlstad og Stockholm i helgene og i sommarperioden. Alle detaljar er enno ikkje på plass, men er venta avklart innan utgangen av november. Dei to selskapa jobbar også med å etablere eit nattogtilbud mellom København, Stockholm og Oslo (via Gøteborg) frå sommaren 2005.

Samferdselsdepartementet vil framleis sjå på om det er mogleg å få til eit tilbod med daglege avgangar heile året, men har ikkje sett det som aktuelt å gå inn med statlege løyvingar til kjøp av togtjenester for denne type internasjonale persontogtrafikk, jf. Nasjonal transportplan 2006-2015. Det er relativt gode kollektive reisealternativ på strekninga Oslo - Stockholm og det er heller ikkje miljø- og arealomsyn som krev avlastning av vegenettet på same måte som til dømes rundt dei største byområda og i intercityområdet på Austlandet.

Samferdselsdepartementet ser saman med svenske styresmakter på kva som kan gjerast for at evt. andre

operatørar som ønskjer å tilby kommersiell togdrift over landegrensa, skal få løyve til dette. Å evt. få andre operatørar enn dei eksisterande til å trafikkere denne strekninga vil måtte ta noko tid.

Spørsmål 27

Jernbaneformål - Togtilbudet (Linx) på strekningen Oslo-Stockholm (Jf. spørsmål nr. 23)

Kan det sies noe om utbyttepolitikken NSB AS og SJ har hatt overfor Linx AS?

Svar:

I følge NSB har Linx AB gått med underskudd helt siden oppstarten, og det er derfor ikke tatt ut bytte fra selskapet. Eierselskapene har tvert i mot løpende dekket opp de betydelige underskuddene.

Spørsmål 33

Jernbaneformål - Stockholmstoget

- Hva vil NSB trenge av offentlig kjøp for å opprettholde togtilbudet til Stockholm også i ukedagene?

Svar:

Etter det departementet er kjent med, legger SJ og NSB nå opp til å kjøre strekningen Stockholm-Oslo med direkte tog i helgene og ferieperioder f.o.m. 9. januar 2005. Dette gjøres med utgangspunkt i SJs togtilbud mellom Stockholm og Karlstad, hvor noen avganger forlenges til Oslo.

Etter at Linx AB ble besluttet nedlagt fra nyttår, har SJ og NSB meldt at et årlig kjøpsbeløp på 25 MNOK er nødvendig for å opprettholde togtilbudet med den frekvens og kvalitet man har i dag. Praktisk vil dette først være mulig fra sommeren 2005, da rutetidene på både norsk og svensk side for første halvår allerede er besluttet og kommunisert.